

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

**İstanbul Çocuk Eğitimevi ile
Ümraniye E ve T Tipi Kapalı Ceza İnfaz
Kurumları İnceleme Raporu**

**26. Dönem 2. Yasama Yılı
2017**

(Rapor Komisyonun 17/5/2017 tarihli toplantısında kabul edilmiştir)

EGEMENLİK KAYITSIZ ŞARTSIZ MİLLETİNDİR

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

I. BAŞLANGIC

Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, 17 Aralık 2015 tarihli toplantısında ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde incelemelerde bulunmak üzere Hükümlü ve Tutuklu Hakları Alt Komisyonu kurulmasına karar vermiştir.

Anılan Karara istinaden, 25 Kasım 2016 tarihinde İstanbul Çocuk Eğitimevi ile Ümraniye E ve T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumlarında incelemede bulunulmuştur. Alt Komisyon Heyeti; Alt Komisyon Başkanı ve İstanbul Milletvekili Mehmet METİNER ile Malatya Milletvekili Veli AĞBABA'dan oluşmuştur. Heyete, Komisyon görevlisi Yasama Uzmanları Kamil ATLAY ve Mesut AYDINOĞLU eşlik etmiştir.

II. İNCELEMENİN KONUSU VE AMACI

3686 sayılı *İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Kanununun* 6'ncı maddesine göre Komisyon, alt komisyonlar kurmak suretiyle çalışabilir ve 5'inci maddesine göre gerekli gördüğünde Ankara dışında incelemelerde bulunabilir. Ceza infaz kurumu ve tutukevlerindeki mevzuat ve uygulamadan kaynaklanan insan hakkı ihlallerinin incelenmesi amacıyla kurulan Alt Komisyon, anılan amaca yönelik olarak yurt içi ve dışındaki muhtelif ceza infaz kurumlarında incelemelerde bulunmaktadır. İncelemelerde, hükümlü ve tutukluların maddi ve manevi dokunulmazlık haklarına ve yaşam koşullarına ilişkin sorunlarının olup olmadığının tespiti hedeflenmektedir. Komisyon hazırladığı raporlarda, tespit edilen sorunları ve bunlara dair çözüm önerilerini yetkili mercilerle paylaşmaktadır. Söz konusu çözüm önerileri mevzuat değişikliği gerekliliğine vurgu yapabilmekte veya belli bir konudaki uygulamanın iyileştirilmesine dikkat çeken mahiyette olabilmektedir.

Tutuklu ve hükümlülerle birlikte ceza infaz kurumu görevlilerinin sorunları da incelemeler vesilesiyle milletvekilleri tarafından yerinde görülmekte ve bu durum mevcut sorunlara ilişkin parlamento ve kamuoyu duyarlılığının da artmasına hizmet etmektedir.

III. BAŞVURULAR

İncelemenin ana bileşenini İstanbul Çocuk Eğitimevi incelemesi oluşturmaktadır. Komisyona anılan ceza infaz kurumundan yapılan başvuru bulunmamakla beraber ülkemizde bulunan çocuk eğitimevlerinde 23'üncü yasama döneminden (2010 yılı) bu yana inceleme

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

---

gerçekleştirilmemiş olmasından hareketle çocukların ruhsal, bedensel ve eğitsel ihtiyaçlarının karşılanması, yeniden suça sürüklenmelerinin engellenmesi ve topluma kazandırılmaları için alınan tedbirlerin yerinde incelenerek aksaklıkların tespiti ve çözüm önerileri sunulması amacıyla söz konusu inceleme gerçekleştirilmiştir.¹

İnceleme gerçekleştirilen diğer kurumlardan *Ümraniye E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu*'ndan 26'ncı yasama döneminde 6 başvuru Komisyona iletilmiştir. Başvuruların 3'ü cezaevi idaresinin keyfi uygulamalarından ve cezaevi şartlarından şikâyet, 1'i yargı kararlarından şikâyet, 1'i af talebi ve 1'i nakil talebi içeriklidir.

Ümraniye T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'ndan ise anılan dönemde 5 adet başvuru Komisyona iletilmiş olup 2'si cezaevi idaresinin keyfi uygulamalarından ve cezaevi şartlarından şikâyet, 1'i yargı kararlarından şikâyet, 1'i af talebi ve 1'i nakil talebi konusundadır.

IV. İNCELEMEDE UYGULANAN YÖNTEM

Alt Komisyon Heyeti tarafından birbirleri ile yakın mesafede bulunan çocuk eğitimevi ve ceza infaz kurumlarında 25 Kasım 2016 tarihinde yapılan incelemede öncelikle Ceza İnfaz Kurumlarından sorumlu Cumhuriyet Savcısının da hazır bulunduğu bilgilendirme toplantısı gerçekleştirilmiş, toplantıda ceza infaz kurumu yöneticileri tarafından kurumlar ve infaz uygulamaları ile ilgili bilgi verilmiştir. Bilgilendirme toplantısının ardından Heyetimiz tarafından çeşitli ünitelerde ve rastgele seçilen odalardaki mahpuslarla² kurumdan hiçbir görevli olmaksızın görüşmeler gerçekleştirilmiştir. İncele süresince mahpuslar tarafından iletilen şikâyetlere ilişkin ceza infaz kurumu idarecilerinden bilgi alınmış ve kısa vadede çözülebilecek hususlar idarecilerin dikkatine sunulmuştur. Son olarak, ceza infaz kurumlarından bilgi ve belge toplanmıştır.

---

¹ 23'üncü yasama döneminde incelemeler sırasında faaliyette bulunan Elazığ, Ankara- Keçiören ve İzmir-Buca Çocuk Eğitimevi'nin de aralarında bulunduğu çocuk eğitimevleri ile çocuk ve gençlik kapalı ceza infaz kurumlarında incelemeler gerçekleştirilmiş ve incelemeler neticesinde "*Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumları ve Eğitimevleri İnceleme Raporu*" kabul edilmiştir. Anılan raporu şu adresten erişilebilir: https://www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhaklari/belge/cocuk_ve_genclik.pdf

² Kanuni bir tabir olmamakla beraber, "*mahpus*" kelimesi tutuklu, hükmen tutuklu ve hükümlü anlamlarının her üçünü de barındıran çatı bir kavram olarak Komisyon raporlarında yer almaktadır.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

V. İLGİLİ MEVZUAT HÜKÜMLERİ VE YAZILI METİNLER

Heyet çalışmasında, Birleşmiş Milletlerin 13 Mayıs 1977 tarihli “*Mahpusların Islahı İçin Asgari Standart Kurallar*”, 9 Aralık 1988 tarihli “*Herhangi Bir Biçimde Tutulan veya Hapsedilen Kişilerin Korunması için Prensipler Bütünü*”, 20 Kasım 1989 tarihli “*Çocuk Haklarına dair Sözleşme*”, 14 Aralık 1990 tarihli “*Özgürlüğünden Yoksun Bırakılmış Çocukların Korunmasına İlişkin Birleşmiş Milletler Kuralları (Havana Kuralları)*”, 14 Aralık 1990 tarihli “*Çocuk Suçluluğunun Önlenmesine İlişkin Birleşmiş Milletler Yönlendirici İlkeleri (Riyad İlkeleri)*”, 29 Kasım 1985 tarihli “*Birleşmiş Milletler Çocuk Ceza Adalet Sisteminin Uygulanması Hakkındaki Asgari Standart Kurallar (Pekin Kuralları)*”, 14 Aralık 1990 tarihli “*Tutuklulara Uygulanacak Muameleler için Temel İlkeler*”; Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin 11 Ocak 2006 tarihli ve (2006)/2 nolu “*Hükümlülerin İyileştirilmeleri için Standart Asgari Kuralların Avrupa Metni*” (Avrupa Cezaevi Kuralları), Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin “*Cezaevinin Aşırı Kalabalıklaşması ve Cezaevi Mevcudu Enflasyonu*” Hakkındaki R (99) 22 sayılı Tavsiye Kararı; 5275 sayılı “*Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun*”, “*Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzük*” ve “*Hükümlü ve Tutukluların Ödüllendirilmesi Hakkında Yönetmelik*” hükümleri ile ilgili diğer mevzuat dikkate almıştır.

VI. İNCELEMELER

1. İSTANBUL ÇOCUK EĞİTİMEVİ İNCELEMESİ

A. Eğitimevine İlişkin Bilgilendirme

10.12.2014 tarihinde faaliyete başlayan İstanbul Çocuk Eğitimevi, 14.584 m² kapalı alana 13.888 m² çevre alanına sahip olup idari bina ve ziyaret kabul binası olmak üzere iki binadan oluşmaktadır. Kurumda ikisi engelli hükümlüler için tasarlanmış toplam 144 oda bulunmaktadır. Kurumda ayrıca 1 mutfak, 2 yemekhane, 3 oyun odası, 2 televizyon odası, 2 kafeterya, 2 terzihane, 2 berberhane, 1 çamaşırhane, 1 çok amaçlı kapalı spor salonu, 1 aile grup eğitim odası ve 4 aile görüş odası yer almaktadır.

5275 sayılı Kanun uyarınca kurumda firara karşı engel bulunmamakta, kurum güvenliği iç güvenlik görevlilerinin gözetim ve sorumluluğunda sağlanmaktadır.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Kurumda 1 kurum müdürü, 1 idare memuru, 50 infaz ve koruma görevlisi, 1 öğretmen, 1 psikolog, 1 vaiz, 1 sayman vekili, 1 sağlık memuru, 1 katip, 2 kaloriferci ve 1 elektrik teknisyeni olmak üzere toplam 61 personel görev yapmaktadır.

Eğitimevinde 71 hükümlü çocuk barındırılmaktadır. Kurumda barındırılan çocukların 67'si 15-18 yaş aralığında, 4'ü ise 18-21 yaş aralığındadır. 5275 sayılı Kanuna göre kurum içinde veya dışında herhangi bir eğitim ve öğretim programına devam eden ve 18 yaşını dolduran çocukların eğitim ve öğretimlerini tamamlayabilmeleri bakımından 21 yaşını bitirinceye kadar bu tesislerde kalmalarına izin verilmektedir. Ayrıca, çocuk hükümlülerden 5275 sayılı Kanununun 46'ncı maddesinde yer alan disiplin cezası nedeniyle çocuk kapalı ceza infaz kurumlarına ya da kapalı ceza infaz kurumlarının çocuklara ayrılan bölümlerine gönderilen çocuklar altı ay sonrasında eğitimevine dönmektedir.

Hükümlülerin suç türlerine göre dağılımı; 30 kişi cinsel suçlar, 17 kişi hırsızlık, 14 kişi uyuşturucu ticareti, 5 kişi gasp, 3 kişi adama öldürme, 1 kişi yaralama ve 1 kişi kişiyi hürriyetinden yoksun bırakma şeklindedir.

Çocuk eğitimevleri; çocuk hükümlüler hakkında verilen cezaların, hükümlülerin eğitilmeleri, meslek edinmeleri ve yeniden toplumla bütünleştirilmeleri amaçları güdülerek yerine getirildiği tesislerdir. Bu kapsamda kurumda çeşitli eğitim ve öğretim faaliyetleri yürütülmektedir. Eğitim ve öğretim faaliyetleri 1 öğretmen ve 2 infaz ve koruma memurundan oluşan eğitim biriminin koordinatörlüğünde yerine getirilmektedir. Ümraniye İlçe Müftülüğünce görevlendirilen 1 cezaevi vaizi ve 1 dini danışman da kurumda görev almaktadır.

Açılışından 24.11.2016 tarihine kadar, 104 öğrenci açık orta öğretimi, 137 öğrenci açık öğretim lisesini, 8 öğrenci örgün liseleri ve 3 öğrenci çıraklık eğitimini tamamlamış olup 9 öğrenci açık orta öğretime, 34 öğrenci açık öğretim lisesine, 9 öğrenci örgün liselere ve 19 öğrenci çıraklık eğitimine devam etmektedir.

Örgün eğitime devam eden 9 çocuk, lise eğitimleri için her gün belirlenen zaman çizelgesine göre okula gitmektedir. Bu çocukların tamamına Türk Kızılayı tarafından eğitim bursu verilmektedir. Ayrıca 19 çocuk Çıraklık Eğitim Merkezi ile yapılan çalışma kapsamında çeşitli iş kollarında meslek edinmek amacıyla çalışmaktadır.

Kurumda açılan veya eğitimi devam eden kurslar arasında okuma yazma kursları, katı ve sıvı yakıtlı kalorifer ateşçiliği kursu, doğalgaz yakıtlı kalorifer ateşçiliği kursu, guaj boya resim - su bazlı boyama - duvar resmi uygulama kursları, fotoğrafçılık kursu, berberlik kursu,

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

toprak işleme kursu, Kur'an-ı Kerim kursu, bilgisayar kullanım kursu, bağlama eğitimi kursu, erkek gömlek ve işçi tulumu dikimi kursu ve ebru kursu gibi çeşitli kurslar yer almaktadır.

Kurumda eğitim ve öğretim faaliyetlerinin yürütüldüğü 6 derslik, 8 hobi odası, 8 iş atölyesi, 1 kütüphane, 1 etüt salonu ve 1 kapalı spor salonu bulunmaktadır. Bu alanlarda ve farklı yerlerde 1 bilgisayar sınıfı, 1 resim atölyesi, 1 zeka oyunları odası, 1 oyun konsolu odası, 1 bağlama sınıfı, 1 terzi atölyesi, 1 saç sakal kesimi kursu atölyesi ve 1 satranç sınıfı yer almaktadır. Kurumda ayrıca 2142 adet kitabın bulunduğu bir kütüphane de bulunmaktadır.

Kurumda bir spor eğitmeni eşliğinde belirlenen gruplar ile haftanın 4 günü sportif aktiviteler gerçekleştirilmektedir. Kurumun kapalı spor salonu ile Ümraniye E ve T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumlarının açık alanında bulunan açık futbol sahası her hafta aktif olarak kullanılmaktadır.

Sosyal ve kültürel çalışmalar çerçevesinde çocuklar dış etkinlikler kapsamında gezilere, müzelere, tiyatro gösterilerine ve konserlere götürülmektedir. Ayrıca kurumda şiir dinletileri, konserler, zeka oyunları, satranç, sinema gösterisi, bilgi yarışması, münazara, konferans, eğitsel oyunlar ve resim sergisi gibi faaliyetler gerçekleştirilmektedir.

Kurumda örgün eğitime veya işe gitmeyenler için günlük program sabah 08.00'de uyandırılmalarıyla başlamaktadır. Sabah sayımının ardından çocuklar yemekhanede kahvaltı yapmakta, kahvaltı sonrasında saat 09.00'da grup liderlerinin³ içtima almasıyla haftalık programları çerçevesinde eğitimlere devam edilmektedir. Haftalık akışta çocuklar için meslek edindirme, okuma yazma ve hobi kursları, sivil toplum kuruluşlarıyla atölye çalışmaları, açık ve kapalı sahalarda spor aktiviteleri, dış geziler, önemli gün ve haftalarda kurum içerisindeki gerçekleştirilen tören ve etkinlikler, televizyon saati ve oyun saati yer almaktadır.

Kurumdaki hükümlerin ve görevlilerin yemek ihtiyacı Ümraniye T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumundan karşılanmaktadır. İaşe yönetmeliği çerçevesinde çocuk hükümlü ve tutuklulara verilen günlük iaşe tutarı (6 TL) diğer mahpuslara verilenden (5 TL) daha yüksek belirlenmiştir. Kurumdaki hükümlü çocuklara ilave iaşe, ara öğünlerde kuruyemiş ve meyve verilmesi suretiyle kullanılmaktadır.

³ Hükümlü-tutukluların ortak yaşam alanlarında birebir görev yaparak, onların asayiş ve güvenliğini sağlayan, ortak yaşam alanı içerisinde çeşitli aktivitelerde bulunarak, hükümlü-tutuklu çocukların psiko-sosyal servisi, eğitim birimi, infaz, sağlık problemleri gibi her türlü problemleriyle ilgilenip bunları raporlayan, tüm birimlerle koordineli bir şekilde çalışarak koşullarda bulunan hükümlü-tutuklu çocukların güvenlerini kazanan, çocukların kendisine güven duyduğu, her türlü problemini rahatlıkla paylaşabildiği, çocukların infazlarından sonraki hayatlarında bile örnek alabileceği şekilde koşu içinde görev yapan personele "grup lideri" denilmektedir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Bir psikolog tarafından yürütülen psiko-sosyal servis faaliyetleri ile çocuk hükümlülerin ruh sağlığına ilişkin koruyucu, geliştirici programlar uygulanmakta ve çocuklara psikolojik destek sağlanmaktadır. Hükümlüler bireyselleştirilmiş iyileştirme sistemi (BİSİS) kapsamında doldurulan formlar ve yapılan ön görüşmeler çerçevesinde değerlendirilmekte, psikolojik destek alması gerektiği düşünülen hükümlüler bireysel görüşmeye alınarak takipleri sağlanmaktadır.

Kurumda sağlık hizmetleri düzenli olarak haftanın bir günü Ümraniye E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumundan gelen aile hekimi ve kurumda daimi olarak görev yapan sağlık memuru tarafından yürütülmektedir. Acil durumlarda doktor ile iletişime geçilerek kuruma gelmesi sağlanmakta ya da 112 acil servis hizmeti kullanılmaktadır. Kurumda dış tedavileri için bir muayene odası bulunmakta olup Sancaktepe Ağız Dış Polikliniğinden 15 günde bir gelen dış hekimi tarafından basit müdahaleler bu birimde yapılmaktadır. İleri dış tedavileri için en yakın dış hastanelerine sevk sağlanmaktadır.

Hükümlü çocukların aileleriyle ilişkilerinin kopmaması amacıyla infaz sisteminde çeşitli düzenlemeler bulunmaktadır. Bu kapsamda hükümlü çocuklara, 5275 sayılı Kanunun 51'inci maddesi uyarınca ödüllendirme kapsamında kurumdaki dört aile görüş odasında, en geç iki ayda bir kez olmak üzere, üç saatten yirmi dört saate kadar ana ve babasıyla veya vasisiyle ceza infaz kurumu personelinin yakın nezareti olmaksızın aile görüşmesi yaptırılmaktadır. Aileler Kurum görevlilerince aranarak çocukları ile zaman geçirmeleri teşvik edilmektedir. Bununla birlikte bazı aileler ziyarete gelmeyi kabul etmemektedir.

Çocuk hükümlülere ayrıca, Tüzüğün 140'ıncı maddesi uyarınca aileleriyle bağlarını sürdürmelerini veya güçlendirmelerini ve dış dünyaya uyumlarını sağlamak amacıyla kurum en üst amirinin önerisi ve Cumhuriyet başsavcılığının onayı ile yılda en çok üç kez olmak üzere her defasında yol hariç üç güne kadar izin verilebilmektedir.

Hükümlü çocukların 5275 sayılı Kanunun 66'ncı maddesinin ikinci fıkrası uyarınca ücretli telefonlarla serbestçe görüşme hakkı da bulunmaktadır.

Ziyaret yönetmeliği uyarınca çocuk hükümlülerin görüşmeleri her zaman açık görüş şeklinde gerçekleştirilmektedir.

Maddi durumu iyi olmayan çocuklara sivil toplum kuruluşları, vakıflar ve gönüllü burs verenler aracılığıyla destek sağlanmaktadır. Ayrıca örgüt eğitime devam eden çocukların tamamına Türk Kızılayı tarafından eğitim bursu verilmektedir.

Açık Ceza İnfaz Kurumlarına Ayrılma Yönetmeliğinin 7'nci maddesine göre çocuk eğitiminde cezası infaz edildiği sırada eğitime devam etmeyenler on sekiz yaşını bitirdiklerinde, eğitime devam edenler ise yirmi bir yaşını bitirdiklerinde suç türüne

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

---

bakılmaksızın açık kuruma gönderilmektedir. Açık kuruma gönderilenlerin on sekiz yaşını doldurmadan önce işlediği diğer suçların cezaları da açık kurumlarda infaz edilmektedir.

B. Kurumda Yapılan Gözlemler ile Hükümlü Çocuklarla Gerçekleştirilen Görüşmeler

Heyet, sunulan bilgilendirmenin ardından Ceza İnfaz Kurumunda rastgele belirlediği odalarda ve çeşitli ünitelerde incelemeler gerçekleştirmiştir.

Çocuklar tek kişilik odalarda kalmaktadır. Odalarda banyo, tuvalet ve dinlenme bölümü bulunmaktadır. Yatak çarşaflarının haftalık olarak değiştirildiği, çarşafların ve çocukların günlük kıyafetlerinin haftalık aralıklarla çamaşırhanede yıkanarak kendilerine teslim edildiği öğrenilmiştir. Eğitim faaliyetlerinin devam etmesi nedeniyle hükümlü çocuklarla odalarında görüşme gerçekleştirilememiştir.

Kurum kütüphanesinde yapılan incelemede kütüphanenin yeterli genişlikte olduğu, kitapların sayıca yeterli olduğu ve çeşitlilik arz ettiği gözlemlenmiştir. Burada görüşülen çocuklar; kurumdan ve sunulan imkanlardan memnun olduklarını, çeşitli eğitim faaliyetlerine katıldıklarını ve yeniden suça sürüklenmemek için çaba sarf edeceklerini belirtmişlerdir. Kurum yetkilileri ise kütüphanedeki kitapların yeterli olduğunu belirtmekle beraber dışardan gönderilecek yayınları da memnuniyetle karşılayacaklarını ifade etmişlerdir.

Heyet o sırada din kültürü eğitimi dersinin verildiği sınıfta ve bilgisayar odasında da incelemeler gerçekleştirmiştir. Buradaki hükümlü çocuklar kurumda herhangi bir kötü muameleye maruz kalmadıklarını, verilen eğitimden ve öğretmenlerden memnun olduklarını, maddi durumu iyi olmayanlara maddi destek sağlandığını belirtmişler ve yemeklerde daha sık döner verilmesini talep etmişlerdir.

Meslek edindirme kursları kapsamında berberhanede yapılan incelemede haftanın 4 günü uygulamalı eğitim verildiği öğrenilmiştir. Buradaki kursiyer çocuklar da eğitimevindeki koşullar ve uygulamalara ilişkin benzer hususları dile getirmişlerdir.

Heyet ayrıca; oyun salonunda, satranç odasında ve televizyon odasında incelemelerde bulunmuş, bu ünitelerin yeterli ekipmanlarla donatılmış olduğu gözlemlenmiştir. Kurum yetkilileri, spor malzemelerinde bazı eksiklikler olduğunu ve çocukların fitness salonu açılmasını talep ettiklerini belirtmişlerdir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

---

2. ÜMRANIYE E TİPİ KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU İNCELEMESİ

A. Ceza İnfaz Kurumuna İlişkin Bilgilendirme

Ümraniye E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu 21.07.1995 tarihinde faaliyete başlamıştır. Ceza İnfaz Kurumunun 625.225 m²'si güvenlik sahası, 26.275 m²'si inşaat alanı olmak üzere toplam arsa alanı 651.500 m²'dir. Güvenlik sahasının içerisinde İstanbul Çocuk Eğitimevi de yer almaktadır.

2003 yılına kadar koğuş sistemiyle faaliyet gösteren ceza infaz kurumu, bu tarihte 5 bloktan oluşan 58 adet değişik kapasitede oda ve 48 adet tek kişilik müşahede odası olmak üzere 800 kişi kapasiteli oda sistemine dönüştürülmüştür. 2008 yılında ise ek ranzaların konulması suretiyle kurumun kapasitesi 1000 kişiye çıkarılmıştır.

Kurumda iki katlı 33 oda ve üç katlı 9 oda bulunmaktadır. İki katlı odalarda 10 ila 25, 3 katlı odalarda ise 30 ila 45 mahpus barınabilmektedir. Zemin katlarında mutfak ve ortak kullanım alanı bulunan odaların diğer katları yatakhane olarak kullanılmaktadır.

Türkiye genelince ceza infaz kurumlarında yaşanan doluluk nedeni ile Kurum mevcudu zaman zaman 1300-1400 kişiye kadar çıkabilmektedir. Kapasitenin yapılan düzenlemelerle 800 kişiden 1000 kişiye çıkarılması ve kimi zaman bu sayının da aşılabilmesi ile birlikte bir takım sorunlar yaşanmaktadır. Barınma sorunu odalara ilave ek ranza konulması ve ek ranzaların da yetersiz kaldığı durumlarda ranza aralarına yer yatağı serilmesi suretiyle çözülmeye çalışılmaktadır.

21.11.2016 tarihi itibariyle Kurumda 868'i hükümlü, 18'i hükümlü olmak üzere toplam 886 kişi bulunmakla beraber Adalet Bakanlığı tarafından nakli uygun görülen 201 kişinin katılımıyla kurum mevcudu 1087 kişiye çıkacaktır.

Kurumda 1 müdür, 4 müdür yardımcısı, 212 çeşitli kademelerde infaz ve koruma görevlisi, 3 psikolog, 2 öğretmen, 3 sağlık memuru ve 23 diğer görevliler olmak üzere toplam 248 personel görev almaktadır.

Kurumun yemek ihtiyacı 2 aşçının görev yaptığı kurum mutfağından karşılanmaktadır.

Kurumda mahpuslara yönelik çeşitli eğitim ve öğretim faaliyetleri yürütülmektedir. Eğitim birimi 2 öğretmen ve 6 infaz koruma memuru ile hizmet vermektedir. Eğitim birimi tarafından 2016 yılında 34 kurs açılmış, bu kurslara kaydı yapılan 1468 mahpustan 215'i başarılı olarak başarı belgesi almaya hak kazanmıştır.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Kurumda; temel muhasebe kursu, bilgisayarlı muhasebe kursu, bilgisayar işletmenliği kursu, birinci ve ikinci kademe okuma-yazma kursları, birinci ve ikinci kademe Kur'an-ı Kerim kursları, Arapça kursu, yağlı boya resim kursu, bağlama kursu, ebru kursu ve sınavlara hazırlık kursu olmak üzere halen devam eden 14 kurs bulunmaktadır. Bu kurslara toplam 248 kursiyer katılmaktadır.

Kurumumu birinci kademe okuma kursunda 20, ikinci kademe okuma kursunda 15, açık öğretim ortaokulunda 56, açık öğretim lisesinde 141, açık öğretim fakültesinde 26, İstanbul Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesinde 8 ve Erzurum Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesinde 16 öğrenci öğrenimine devam etmektedir.

Kurumda toplam 6086 kitabın bulunduğu ve haftalık ortalama 150-200 kitabın okunduğu bir kütüphane bulunmaktadır.

Kurumda ayrıca belirli gün ve haftalarda tören, anma programları, tiyatro gösterileri, seminerler ve konferanslar düzenlenmektedir.

Kurumda sağlık hizmetleri 1 aile hekimi, her ay için ayrı ayrı görevlendirilmek üzere gelen 1 diş hekimi, biri sözleşmeli olmak üzere toplam 4 sağlık memuru ile 4 infaz ve koruma memuru ile sağlanmaktadır.

Psiko-sosyal servis bünyesinde 3 psikolog ile 3 infaz koruma memuru ile hizmet verilmektedir. Kuruma yeni gelen mahpuslarla tanıma ve bilgilendirme görüşmeleri yapılmaktadır. Ayrıca mahpusların talebi ve birime yapılan yönlendirmeler doğrultusunda bireysel görüşmeler gerçekleştirilmektedir. 2016 yılında kuruma yeni gelen 1378 mahpus ile bireysel görüşme yapılmış, yapılan görüşmeler sonucunda 8 kişinin rehabilitasyon merkezlerine sevk edilmesi, 248 kişinin ise psikiyatrik açıdan değerlendirilmesi için gerekli işlemler başlatılmıştır. İntihar riski bulunan 27 kişi ile ilgili gerekli önlemler alınmıştır. Servis bünyesinde ayrıca sigara, alkol ve madde bağımlılığı programı grup çalışmaları kursu açılmış ve başarılı olan 13 kişiye sertifikaları verilmiştir.

B. Kurumda Yapılan Gözlemler ile Mahpuslarla Gerçekleştirilen Görüşmeler

Heyetimiz, rastgele belirlediği odaları ziyaret ederek mahpuslarla görüşme gerçekleştirmiştir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Mahpuslar kurum görevlilerinden memnun olduklarını, kendilerine hakarete veya kötü muamelede bulunulmadığını ancak kalabalıklaşma nedeniyle barınma, beslenme ve temizlik gibi temel gereksinimlerin karşılanmasında sorunlar yaşadıklarını belirtmişlerdir.

Yemekler konusunda bazı mahpuslar herhangi bir şikayetlerinin bulunmadığını belirtmesine rağmen mahpusların diğer bir kısmı yemeklerin kalitesiz olduğunu, hazırlanmasında özen ve dikkat gösterilmediğini, aşırı yağlı hazırlandığını ve yemeklerden kimi zaman yabancı maddeler çıkabildiğini belirtmişlerdir. Şikayetlerin iletildiği kurum yetkilileri; yemeklerin hazırlanışı konusunda gerekli özenin gösterdiğini, mahpusların genel anlamda yemeklerden memnun olduklarını kendilerine ilettiklerini, iaşe bedeli olarak belirlenen tutarın yetersiz olması nedeniyle her öğünün aynı kalitede çıkarılamamasına rağmen yemeklerin hazırlanışında Sağlık Bakanlığınca belirlenen 1 kişi için günlük ortalama kalori değerinin esas alındığını belirtmişlerdir.

Mahpuslar tarafından ayrıca ısınma konusunda sorun yaşandığı ve sabah saatlerinde kaloriferlerin yanmadığı belirtilmiştir. Şikayetlerin iletildiği kurum yönetimi ise ağırlaşan kış şartları nedeniyle kaloriferlerin sürekli yakıldığını belirtmişler ve bu bilgi diğer mahpuslarca da teyit edilmiştir.

İnceleme yapılan çoğu odanın soğuk olduğu heyet tarafından da gözlenmekle beraber odalarda sigara içilmesi nedeniyle havalandırma amacıyla pencerelerin açık tutulması nedeniyle ısı birikiminin gerçekleşemediği değerlendirilmiştir. Kurumun eski bir yapı olması diğer havalandırma alternatiflerini de güçleştirmektedir. Bununla birlikte yatakhane katının 8 dilimli tek bir kalorifer peteği ile ısıtmaya çalışıldığı ve peteğin kıyafet kurutma amacıyla kullanıldığı gözlemlendiğinden kalorifer peteklerinin sayısı ile genişliğinin artırılmasının ve peteklerin üzerinin kapatılmamasının ısınma sorunu bir nebze çözebileceği değerlendirilmiştir.

Mahpuslar soğuk su ile ilgili sorun yaşamadıklarını, sıcak suyun akşam 2-3 saat süreyle verildiğini ve ihtiyaçlarını karşılamada yeterli olduğunu belirtmişlerdir.

Mahpuslar kurum kantini ile ilgili olarak ürün çeşitliliğinin yetersiz olduğunu, kantin siparişlerinin çoğu zaman eksik geldiğini belirtmişler ve özellikle para sıkıntısı olan mahpuslar için aileleri tarafından dışarıdan daha düşük fiyatla temin edilen eşyaların kantinde satıldığı gerekçesiyle kabul edilmemesinden şikayet etmişlerdir. Konunun iletildiği kurum yöneticileri yaşanan yoğunluk nedeniyle bazı ürünlerin temininde zaman zaman aksamalar yaşanabildiğini, aynı ürünün alternatif fiyat ve kalitedeki çeşitlerinin bulundurulmaya çalışıldığını, eksikliklerin

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

kısa sürede giderileceğini ve Ceza İnfaz Kurumlarında Bulundurulabilecek Eşya ve Maddeler Hakkında Yönetmelik uyarınca bazı eşyaların odalarda bulundurulmasının kurum kantininden temin edilmesi koşuluna bağlı olduğunu belirtmişlerdir.

Yaşanan yoğunluk nedeniyle sağlık hizmetlerinde aksamalar yaşandığı, özellikle dış tedavisi taleplerinin aylarca yerine getirilmediği ve başka bir ceza infaz kurumuna nakil taleplerinin Bakanlık tarafından sürekli reddedildiği şikayetleri de dile getirilmiştir

Heyetimize, odalarda bulunabilecek temizlik fırçalarının boyunun 75 cm ile ve sayısının mahpus sayısına göre birkaç adet ile sınırlanmasının ve bazı malzemelerin bulundurulmasına izin verilmemesinin odalarda temizlik yapılmasını zorlaştırdığına ve durumun sağlık açısından risklerin doğmasına yol açabileceğine ilişkin şikayetler de iletilmiştir. Konu kurum idaresine ve ceza infaz kurumlarından sorumlu Cumhuriyet Savcısına iletilmiş; uygulamanın firar olaylarının fiziki olarak engellenmesi ile alınması gereken diğer tedbirlere ilişkin olarak Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü tarafından Cumhuriyet Başsavcılıklarına gönderilen 24/03/2016 ve 17/05/2016 tarihli iki adet genel yazı çerçevesinde gerçekleştirildiği, söz konusu malzemelerin mahpusların barındırıldıkları oda veya koğuşlardaki kişi sayısı dikkate alınarak yeterli sayıda verildiği, fazla malzemelerin mahpus adına kurumdan ayrıldığında kendisine teslim edilmek üzere kurum deposuna kaldırıldığı veya mahpusun ailesine teslim edildiği öğrenilmiştir.

Bazı mahpuslar kaldırılan süper lig maç yayınlarının yeniden verilmesini talep etmişler, sunulan 30 televizyon kanalının yetersiz olduğunu ve çeşitlendirilmesini istemişlerdir. Konunun iletildiği kurum idarecileri, kanal sayısına ilişkin mahpuslardan kendilerine iletilen bir şikayet olmadığını ve listede hangi kanalın yer alacağını 3 aylık aralıklarla mahpuslar arasında yapılan anketler sonucunda belirlendiğini belirtmişlerdir.

Mahpuslar, sosyal ve kültürel etkinliklerin yeterli olduğunu ancak ayda bir kez futbol etkinliğine çıkarılmalarının yetersiz kaldığını belirtmişler, bazı mahpuslar ise etkinlik sayılarında önceki yıla nazaran azalma gerçekleştiğini ifade etmişlerdir.

Mahpuslar ayrıca 5275 sayılı Kanunda “*Denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezanın infazı*” başlıklı madde 105/A ve “*Koşullu salıverilme*” başlıklı 107’nci maddeye ilişkin 671 sayılı KHK ile yapılan düzenlemeden⁴ bazı suç türlerinden hükümlü olanların ve mükerrir

⁴ 5275 sayılı Kanuna 9/11/2016 tarihli ve 6757 sayılı Kanununun 28. maddesi ile değiştirilerek kabul edilen 15/8/2016 tarihli ve 671 sayılı KHK’nın 32. maddesiyle eklenen Geçici Madde 6’ şu şekildedir:

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

---

hükümlülerin yararlanamamasından yakınmışlar, kendilerini de kapsayacak yasal düzenleme yapılmasını talep etmişlerdir. Yasal düzenlemelerle ilgili olarak ayrıca açık ceza infaz kurumuna ayrılma gibi bazı hakların kullanılmasında engel teşkil eden disiplin cezalarının affedilmesi ve Hükümlü ve Tutukluların Ziyaret Edilmeleri Hakkında Yönetmelikte değişikliğe gidilerek ziyaret edebilecek kişilerin kapsamının genişletilmesi yönünde çalışmalar yapılması talepleri dile getirilmiştir.

Mağpuslar son olarak gerek soruşturma gerekse kovuşturma aşamasında yer alan emniyet ve yargı mensuplarının FETÖ/PDY terör örgütü soruşturması kapsamında kamu görevinden çıkarılması ve bazılarının tutuklanması dikkate alınarak yeniden yargılanmaları yönünde yasal düzenleme yapılması talebinde bulunmuşlardır.

İncelemeler esnasında mağpusların yanı sıra, ceza infaz kurumu personelinin de talep ve sorunları heyetimize aktarılmıştır. İnfaz koruma memurları özlük haklarının yetersizliğinden, yıpranma hakkının tanınmamasından ve silah taşıma ruhsatlarının emekliliklerinde bulundurma ruhsatına dönüştürülmesinden şikâyet etmişlerdir. Hâlihazırda genel idari hizmetler sınıfında yer alan infaz koruma memurları, güvenlik hizmetleri sınıfına geçirilmeleri durumunda yaptıkları işin karşılığı olan haklara kavuşabileceklerini belirtmişlerdir.

“Geçici Madde 6 – (Ek: 15/8/2016-KHK-671/32 md.; Değiştirilerek kabul: 9/11/2016-6757/28 md.)

(1) 1/7/2016 tarihine kadar işlenen suçlar bakımından; 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun kasten öldürme suçları (madde 81, 82), üstsoya, altsoya, eşe veya kardeşe ya da beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunan kişiye karşı işlenen kasten yaralama ve neticesi sebebiyle ağırlaşmış yaralama suçları, cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlar (madde 102, 103, 104, 105), özel hayata ve hayatın gizli alanına karşı suçlar (madde 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138), uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suçu (madde 188) ve İkinci Kitap Dördüncü Kısım Dördüncü, Beşinci, Altıncı ve Yedinci Bölümünde tanımlanan suçlar ile 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu kapsamına giren suçlar hariç olmak üzere, bu Kanunun;

*a) 105/A maddesinin birinci fıkrasında yer alan “bir yıl”lık süre “iki yıl”,
b) 107 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “üçte iki”lik oran “yarısı”
olarak uygulanır.”*

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

---

3. ÜMRANIYE T TİPİ KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU İNCELEMESİ

A. Ceza İnfaz Kurumuna İlişkin Bilgilendirme

Ümraniye T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu 31.04.2007 tarihinde hizmete açılmıştır. Bir bölümü yüksek güvenlikli kapalı ceza infaz kurumu olarak faaliyet göstermektedir. Oturum alanı 16.000 m², güvenlik alanı 4.000 m² olan kurum toplamda 20.000 m²lik alanda konuşlanmıştır. Kurumun iç ve dış güvenliğinin sağlanmasında sürekli faal 192 kamera kullanılmaktadır.

Kurumda 69 adet 12 kişilik, 3 adet 10 kişilik ve 39 adet tek kişilik oda, 1 adet yumuşak oda ve yeni gelen hükümlüler için 2 adet on ikişer kişilik geçici oda bulunmaktadır.

Normal kapasitesi 604 kişi, arttırılmış kapasitesi 898 kişi olan kurumda 748'i hükümlü ve 181'i hükümlü olmak üzere toplam 929 kişi barındırılmaktadır.

Kurumda 1 kurum müdürü, 4 kurum ikinci müdürü, 198 çeşitli kademelerde infaz koruma görevlisi, 3 psikolog, 1 öğretmen, 3 sağlık memuru ve 14 diğer görevliler olmak üzere toplam 224 personel görev almaktadır.

Kuruma yeni gelen tüm mahpusların tanıma, tanıtma, yönlendirme faaliyetleri; rutin bireysel görüşmeler; kurum doktoru, blok görevlileri ve diğer görevli personel tarafından yönlendirmesi yapılan mahpuslarla yapılan görüşmeler ve aile görüşmeleri psiko-sosyal servis tarafından yürütülmektedir.

Psiko-sosyal serviste 2016 yılında 1269 bireysel görüşme yapılmıştır. 134 mahpusla intihar, açlık grevi ile bedensel ve ruhsal sorunları hakkında görüşme gerçekleştirilmiştir. Ayrıca grup çalışmaları kapsamında öfke kontrol programı, kişisel gelişim programı gibi çalışmalar yürütülmüştür. Kurumda mahpuslar için psiko-sosyal servis tarafından seminerler düzenlenen öfke kontrol odası da bulunmaktadır.

Kurum sağlık biriminde 1 aile hekimi, 1 dış hekimi, 3 sağlık memuru ve 3 infaz ve koruma memuru görev almaktadır. Sağlık sorunu olan mahpusların ilk muayene ve tedavileri kurum revirinde gerçekleştirilmektedir. Aile hekimi veya dış hekiminin uygun gördüğü durumlarda ileri tetkik, tedavi ve iyileştirme için ilgili sağlık kuruluşlarına sevk yapılmaktadır. Kurum revirinde 2016 yılında 14.080 hasta mahpus muayene edilmiş, 3.753'ünün hastaneye sevkine karar verilmiştir. Kurum dış doktorluğunda ise 2016 yılında 2.518 mahpus muayene edilmiş olup bunların 685'inin dış hastanelerine sevki gerçekleştirilmiştir. Sağlık biriminde 1

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

diş hekim odası, 1 doktor odası, 1 pansuman odası, 1 sağlık memuru odası ve 2 adet altışar kişilik revir müşahede odası bulunmaktadır.

Kurumda görevli personel ve mahpusların yemek ihtiyacı kurum mutfağından karşılanmaktadır.

Eğitim Birimi tarafından, ceza infaz kurumunda bulunan hükümlü ve tutuklulara yönelik yürütülen çalışmalar kapsamında eğitim ve öğretim faaliyetleri, sosyal ve kültürel faaliyetler, iş ve meslek eğitimi ile sportif faaliyetler gerçekleştirilmektedir. Kurumda eğitim ve iyileştirme faaliyetlerin yapıldığı 5 adet dersane, 1 adet bilgisayar sınıfı, 1 adet grup çalışma odası, 4 adet elişi (makrome) atölyesi, 2 adet maket atölyesi, 1 adet çok amaçlı konferans salonu, 1 adet kütüphane, 1 adet üstü açık egzersiz ve spor aletlerinin bulunduğu açık spor alanı, 1 adet kapalı spor salonu içerisinde voleybol ve basketbol sahaları bulunmaktadır.

Kurumumu birinci kademe okuma-yazma kursunda 57, ikinci kademe okuma-yazma kursunda 6, açık öğretim ortaokulunda 53, açık öğretim lisesinde 174, açık öğretim fakültesinde 31 ve uzaktan eğitim fakültelerinde 13 öğrenci öğrenimine devam etmektedir. Ayrıca anılan eğitimleri desteklemek üzere açık öğretim lisesi hazırlık kursu ve uzaktan eğitim fakültesi etüt programı faaliyet göstermektedir.

Kurumda 3600'ü aşkın yayının bulunduğu bir kütüphane bulunmaktadır. Burada bulunan yayımlar, mahpuslar ile diğer kişi ve kurumların bağışlarıyla ve Bakanlık tarafından gönderilen kitaplarla büyük ölçüde güncellenmiştir. Ayrıca sürekli olarak kitap bağışı kampanyaları düzenlenerek güncellenme çalışmaları sürdürülmektedir. 2016 yılında okunan toplam yayın sayısı 3348 olup toplam 653 mahpus kütüphaneden yararlanmıştır.

İş ve meslek eğitimi kursları bünyesinde 2016 yılında bilgisayar kursu, drama kursu, uygulamalı tiyatro kursu, giysi tadilatçılığı kursu, matbaa ve ofset kursu, resim sanat eğitimi (kara kalem) kursu ve pasta çıraklığı kursu açılmıştır. Bu kurslara katılan 162 kursiyerin 110'u sertifika almaya hak kazanmıştır.

Mahpusların meslek edinmelerini sağlamak amacıyla İşyurdu Müdürlüğü'ne bağlı olarak faaliyet gösteren tekstil atölyesinde 48 kişi çalışmaktadır. Kurumda ayrıca 73 kişinin çalıştığı makrome (ip örme) ve maket hobi atölyesi bulunmaktadır.

Kurumda sosyal, kültürel ve sportif faaliyetler kapsamında bilgi yarışmaları, münazaralar düzenlenmektedir. Tiyatro, diksiyon ve drama eğitimleri verilen mahpuslarca tiyatro oyunları sergilenmekte, dini ve milli önemli gün ve haftalarda etkinlikler yapılmakta,

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

merkezi yayın sistemiyle sosyal, kültürel ve kişisel gelişim konularında belgesel filmler gösterilmektedir.

Sportif faaliyetler kapsamında mahpuslar haftanın belirlenen bir gününde açık spor ve kapalı spor salonlarından, egzersiz ve spor aletlerinin bulunduğu spor alanından, voleybol ve basketbol sahalarından ve masa tenisi ünitelerinden oluşan spor tesislerinden yararlandırılmaktadır.

Kurumda yürütülen tüm eğitim ve iyileştirme çalışmaları, sivil toplum kuruluşları, üniversiteler ve diğer kamu kuruluşlarıyla işbirliği çerçevesinde yürütülmektedir.

Kurumda, Adalet Bakanlığı ile Diyanet İşleri Başkanlığı arasında yapılan protokol kapsamında mahpusların dini ve ahlaki gelişimlerini desteklemeye yönelik hizmetler de yürütülmektedir. Bu kapsamda İlçe Müftülüğü tarafından görevlendirilen 1 vaiz haftada 24 saat görev yaparak mahpuslara temel dini bilgiler vermekte ve mahpuslardan gelen talepler doğrultusunda oda ziyareti ve bireysel görüşmeler gerçekleştirmektedir. Kurumda ayrıca Kur'an-ı Kerim kursu ve Arapça kursu açılmakta ve dini gün ve gecelerde programlar düzenlenmektedir.

Mahpusların ödüllendirilmesi kapsamında, 5275 sayılı Kanunun ilgili 51'inci maddesinde 24.1.2013 tarihli ve 6411 sayılı Kanunun 6'ncı maddesi ile yapılan değişiklik ardından 30.03.2013 tarihli ve 28603 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Hükümlü ve Tutukluların Ödüllendirilmesi Hakkında Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği Nisan 2013 tarihinden 25.11.2016 tarihine kadar 614 eş görüşü, 654 açık ve kapalı ziyaret uzatma, 19 kapalı ziyaret yerine açık ziyaret yaptırma, 141 telefon görüşme süresinin artırılması, 1 haftalık harcama miktarının yarı oranında artırılması, 1 takdir belgesi verilmesi ve 1 tavsiye mektubu verilmesi ödülü olmak üzere toplam 1431 ödül verilmiştir. Kurumda aile görüşmelerinin gerçekleştirildiği 6 oda bulunmaktadır.

B. Kurumda Yapılan Gözlemler ile Mahpuslarla Gerçekleştirilen Görüşmeler

Heyetimiz, rastgele belirlediği odaları ziyaret ederek mahpuslarla görüşme gerçekleştirmiştir.

Mahpuslar kurum idaresinin herhangi bir hakaret, baskı ve kötü muamelesine maruz kalmadıklarını; yemeklerden memnun olduklarını; haftanın 3 günü ve her gün akşam yemeği sonrasında bulaşık ihtiyacının giderilmesi amacıyla verilen sıcak suyun yeterli olduğunu;

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

ısınlma sorunu yaşamadıklarını ve kimi zaman kapasitenin üzerinde kişinin odada barındırılmasına rağmen genel anlamda kalabalıklaşma sorunu yaşanmadığını; sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlere katıldıklarını ve özellikle Kuran Kursu eğitiminden memnun olduklarını belirtmişlerdir.

Terör vasıflı suçlar nedeniyle ceza infaz kurumunda bulunan mahpuslar ise idareden kaynaklı sorun bulunmadığını, olağanüstü hal kararı çerçevesinde alınan tedbirler nedeniyle bazı kısıtlamalar yaşandığını, sportif faaliyetlere ve atölye çalışmalarına daha az çıkarıldıklarını, bazı yayınların kendilerine verilmediğini, verilen yemek miktarının yetersiz olduğunu, yemeklerin kötü hazırlandığını ve İstanbul içinden gönderilen kolilerin kabul edilmediğini belirtmişlerdir. İstanbul içinden gönderilen kolilerin kabul edilmemesi hususu kurum idaresine sorulmuş ve uygulamaya yaşanan yoğunluk nedeniyle güvenlik sorunu yaşanmaması amacıyla geçildiği, uygulamanın tüm mahpuslar için geçerli olduğu, sınırlamanın ziyaretçilerin yanlarında getirdiği eşyalar ve İstanbul dışından gönderilen eşyalar için geçerli olmadığı öğrenilmiştir.

Kimi mahpuslar nakil taleplerinin olumsuz neticelenmesinden, açık ceza infaz kurumuna ayrılma hakkı kazanan bazı hükümlülere bürokratik işlemlerin uzaması nedeniyle açık ceza infaz kurumuna ayrılmalarının gecikmesinden yakınmışlardır. Konunun iletildiği ceza infaz kurumlarından sorumlu Cumhuriyet Savcısı, yapılan yasal düzenlemeler nedeniyle adliyelerin infaz kaleminde yoğunluk yaşandığını, Başsavcılığın açık ceza infaz kurumlarına ayrılma içerikli dosyaların öne alınması talimatını verdiğini ve çalışmaların bir an önce tamamlanarak ceza infaz kurumlarında kalabalıklaşmanın önlenmesine çalışıldığını belirtmiştir.

Mahpuslar son olarak FETÖ/PDY terör örgütü soruşturması kapsamında özellikle emniyet ve yargı mensuplarına ilişkin alınan tedbirlerin yeniden yargılamayı zorunlu hale getirdiğini ifade etmişlerdir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

VII. DEĞERLENDİRME ve SONUC

Çocuk ve suç hiçbir zaman bir arada olması arzulanmayan kavramlar olmakla beraber suça sürüklenen çocuklar toplumun bir gerçeği olarak karşımıza çıkmaktadır.

Çocuklar aile içi sorunlar, aile bireylerindeki bedensel, ruhsal ya da zihinsel yetersizlikler, ebeveynlerin ölümü, ihmal, istismar, sosyal ve kültürel çevre, ekonomik yoksunluk, özent, kısa sürede kazanç elde edebilme düşüncesi veya suç örgütlerince suçta kullanılmaları gibi gerekçelerle suça itilebilmektedir. Çocuk suçluluğunun nedenlerinin bilinmesi; çocuk suçluluğunu engelleyecek toplumsal politikaların ortaya konmasında, çocukların yeniden topluma kazandırılması için uygulanacak tedbirlerin saptanmasında ve başarı ile uygulanmasında da yol gösterici olacaktır.

Çocuk ve suç kavramlarının bir araya geldiğinde çocuğun cezalandırılmasının değil, suçtan ve suça sürükleyen unsurlardan uzaklaştırılarak kazanılmasının birincil amaç olması ve çocuk ceza adalet sisteminin cezalandırmaya değil onarmaya yönelik olarak düzenlenmesi gerekmektedir. Çocukların konumu itibarıyla hapsedilme koşulları, onlara özgü yasal düzenlemeler, mekanizmalar, yöntemler, kadrolar ve fiziki koşullar içermeli ve tüm bu unsurlar düzenlenirken çocuğun yüksek yararının korunması temel ölçüt alınmalıdır.

Uluslararası mevzuatta suça sürüklenmiş çocuklarla ilgili çeşitli düzenlemeler yer almaktadır. *Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme, Özgürlüğünden Yoksun Bırakılmış Çocukların Korunmasına İlişkin Birleşmiş Milletler Kuralları (Havana Kuralları), Çocuk Suçluluğunun Önlenmesine İlişkin Birleşmiş Milletler Yönlendirici İlkeleri (Riyad İlkeleri), Birleşmiş Milletler Çocuk Ceza Adalet Sisteminin Uygulanması Hakkındaki Asgari Standart Kurallar (Pekin Kuralları) ve Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin 11 Ocak 2006 tarihli ve (2006)/2 nolu “Hükümlülerin İyileştirilmeleri için Standart Asgari Kuralların Avrupa Metni” (Avrupa Cezaevi Kuralları)* bunların başında gelmektedir.

Anılan sözleşmenin 3’üncü maddesinde “*Kamusal ya da özel sosyal yardım kuruluşları, mahkemeler, idari makamlar veya yasama organları tarafından yapılan ve çocukları ilgilendiren bütün faaliyetlerde, çocuğun yararı temel düşüncedir.*” ve 37’nci maddesinde; “*Özgürlüğünden yoksun bırakılan her çocuğa insancıl biçimde ve insan kişiliğinin özünde bulunan saygınlık ve kendi yaşındaki kişilerin gereksinimleri göz önünde tutularak davranılacaktır. Özgürlüğünden yoksun olan her çocuk, kendi yüksek yararı aksini gerektirmedikçe, özellikle yetişkinlerden ayrı tutulacak ve olağanüstü durumlar dışında ailesi ile yazışma ve görüşme yoluyla ilişki kurma hakkına sahip olacaktır.*” ifadelerine yer verilerek çocuklara ilişkin infaz rejiminde gözetilecek temel ilkeler sıralanmıştır.

Havana Kurallarının 12’nci maddesinde ise “*Özgürlükten yoksun bırakma, çocukların insani haklarına saygı gösterilmesinin sağlandığı şartlarda ve ortamlarda yerine getirilir. İslah evlerinde tutulan çocukların sağlıklı ve özsaygılı yaşamalarına yardım ve destek olacak, sorumluluk*

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

duygularının gelişmesini arttıracak ve toplumun bir üyesi olarak potansiyellerini geliştirmelerinde yardımcı olan davranış ve yeteneklere sahip olmalarını teşvik edecek türden faaliyet ve programlardan yararlanmaları sağlanır.” ifadesiyle çocukların tutuklu ve hükümlülüğünün genel çerçevesi çizilmiştir.

Yukarıda bahsedilen ilkeler çerçevesinde düzenlemeler içeren 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanununun 11’inci maddesi uyarınca, tutuklu çocuklar eğitim ve öğretim verilmesi ilkesi çerçevesinde faaliyet yürüten kapalı ceza infaz kurumları ya da çocuk sayısının az olduğu ve çocuk kapalı ceza infaz kurumunun olmadığı illerde yetişkin ceza infaz kurumlarının çocuklar için ayrılmış bölümlerinde; hükümlü çocuklar ise, çocuk eğitimevlerinde barındırılmaktadır. Çocuk eğitimevleri; çocukların eğitilmeleri, meslek edinmeleri ve yeniden toplumla bütünleştirilmeleri amaçlarının yerine getirildiği kurumlardır. Bu kurumlarda firara karşı engel bulunmamakta, kurum güvenliği iç güvenlik görevlilerinin gözetim ve sorumluluğunda sağlanmaktadır.

Ülkemizde halen, tutuklu çocuklar için 3 müstakil kapalı ceza infaz kurumu (Ankara, Maltepe ve İzmir Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumları), hükümlü çocuklar için ise 2’si müstakil toplam 3 çocuk eğitimevi (İstanbul Çocuk Eğitimevi, Ankara Çocuk Eğitimevi ve Denizli/Bozkurt Kadın Açık Ceza İnfaz Kurumu ve Çocuk Eğitimevi) faaliyet göstermektedir.

Eğitimevlerinde barındırılan çocuklar yaş ve eğitim durumlarına göre ilk, orta veya yüksek eğitim kurumlarına, sosyal aktivitelere, sportif faaliyetlere ve kendilerini geliştirebilecekleri kurslara devam edebilmektedir. Ayrıca çocukların gelişimleri ve yetenekleri göz önüne alınarak sunulan mesleki eğitim olanaklarıyla, tahliye sonrasında yeniden suça sürüklenmelerin önlenmesine ve topluma faydalı, üretken, geçimlerini kendi imkanlarıyla temin edebilen bireyler olmaları desteklenmektedir.

Eğitimevlerinde görev alan personelin niteliği de çocukların kazanılması açısından büyük önem arz etmektedir. Muhatabın çocuk olması yapılan işin hassasiyetini artırmaktadır. Kurumlardaki görevlilerin öncelikle bu işi severek yapmaları ve gerekli eğitimlerden geçirilip özel olarak görevlendirilmeleri gerekmektedir.

İncelemenin kapsamına girmemekle beraber, suça sürüklenmiş çocuklara tahliyeleri sonrasında da destek sağlanması, onların topluma yeniden kazandırılmaları açısından büyük önem arz etmektedir. Bu süreçte çocuğun düzenli ve uygun bir çevre içerisinde barınması, iş, eğitim ve psikolojik yardım gibi unsurlar ile desteklenmesi infazın koşulları kadar önem taşımaktadır.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Hükümlü çocuklar, özel önem ve öncelik taşıyan hassas gruplar olduğundan çocuklara ilgili infaz rejiminde çocuğun yüksek yararı ilkesine uygun olarak yetişkinlerden farklı düzenlemelere yer verilmiştir. Bu düzenlemeler çocukların suça sürüklenmelerine neden olan etkenlerin ortaya çıkarılmasını, gerekli önleyici müdahalelerin yapılmasını ve çocuğun sosyalleşerek yeniden toplumla bütünleşmesinin sağlanmasını hedeflemektedir. Bu düzenlemelerden başlıcaları aşağıda sıralanmaktadır.

Öncelikle çocuk eğitimevlerinde firara karşı engel bulunmamakta, kurum güvenliği iç güvenlik görevlilerinin gözetim ve denetiminde sağlanmaktadır. Eğitimevlerindeki çocuklar örgün ve yaygın eğitimden yararlanmaktadır. Hükümlülerin istekleri halinde, kurum dışındaki eğitim, ağaçlandırma, çevre düzenlenmesi ve temizlik faaliyetlerine; doğal afet sonrası yardım faaliyetlerine; tiyatro, konser veya benzeri sosyal ve kültürel çalışmalara ve spor karşılaşmalarına katılmalarına izin verilebilmektedir.

Çocuk hükümlüler ücretli telefonlarla serbestçe görüşme yapabilmekte, görüşlerini her zaman açık görüş şeklinde gerçekleştirmekte ve ziyaret süreleri bir saatten az üç saatten fazla olmamak üzere belirlenmektedir. Çocuk hükümlülere aileleriyle bağlarını sürdürmelerini veya güçlendirmelerini ve dış dünyaya uyumlarını sağlamak amacıyla kurum en üst amirinin önerisi ve Cumhuriyet başsavcılığının onayı ile yılda en çok üç kez olmak üzere her defasında yol hariç üç güne kadar izin ve ödüllendirme kapsamında en geç iki ayda bir kez olmak üzere, üç saatten yirmi dört saate kadar ana ve babası veya vasisi ile kurumun bu tür ziyaretler için ayrılan bölümünde ve personelin yakın nezareti olmaksızın aile görüşmesi ödülü verilebilmektedir.

Eğitimevinde barındırılırken disiplin cezası nedeniyle çocuk kapalı ceza infaz kurumlarına ya da kapalı ceza infaz kurumlarının çocuklara ayrılan bölümlerine gönderilen çocuk hükümlüler altı ay sonrasında eğitimevine dönmektedir.

Çocuk eğitimevinde cezası infaz edildiği sırada eğitime devam etmeyenler on sekiz yaşını bitirdiklerinde, eğitime devam edenler ise yirmi bir yaşını bitirdiklerinde suç türüne bakılmaksızın açık kuruma gönderilmektedir. Açık kuruma gönderilenlerin on sekiz yaşını doldurmadan önce işlediği diğer suçların cezaları da açık kurumlarda infaz edilmektedir.

İncelemenin gerçekleştirildiği İstanbul Çocuk Eğitimevinin gerek fiziki koşulları gerekse de yürütülen eğitim ve iyileştirme çalışmaları açısından gerekli altyapıya sahip olduğu gözlenmiştir. Her çocuk geceleri kapısının içeriden kilitlenebildiği, bünyesinde banyo, tuvalet ve dinlenme bölümünün bulunduğu tek kişilik odalarda barındırılmaktadır. Kurum; derslikler,

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

görüşme odaları ve spor olanakları açısından yeterli donanıma sahiptir. Çocukların kurum görevlilerinin kendilerine yönelik yaklaşımlarından memnun oldukları gözlenmiştir. Çocuklara sunulan örgün ve yaygın eğitim faaliyetlerinin, eğitim kurslarının, meslek edindirme kurslarının, sosyal ve kültürel çalışmaların, sportif faaliyetlerin ve psiko-sosyal servis faaliyetlerinin yeterli yoğunlukta olduğu ve çocuklarca memnuniyetle karşılandığı görülmüştür.

Ümraniye E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda gerçekleştirilen incelemede ise kalabalıklaşma ve ısınma sorunu yaşandığı gözlemlenmiştir. Bazı mahpuslar yemeklerin hazırlanışı konusunda ve kantinde bazı ürünlerin temin edilemediğine ya da geç temin edildiğine ilişkin şikayetlerini iletmışlerdir. Kurumda, özellikle son dönemde ülkemiz genelinde ceza infaz kurumlarında yaşanan genel yoğunluktan kaynaklanan kalabalıklaşma sorunu konusunda gerekli çalışmalar yapıldığı gözlenmiştir. Isınma konusunda yaşanan sorunun havalandırma amacıyla pencerelerin açık tutulmasının yanı sıra koğuşlarda ısınma için yeterli sayıda ve genişlikte kalorifer peteğinin olmamasından ve peteklerin kıyafet kurutma amacıyla kullanılmasından kaynaklanabileceği değerlendirilmiştir. Yemeklere ve kantin hizmetine ilişkin şikayetler kurum yönetimine iletilmiş ve gerekli tedbirlerin alınması istenmiştir.

Ümraniye T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumlarında gerçekleştirilen incelemede de kalabalıklaşma sorunu yaşandığı gözlenmiş ancak bu husus mahpuslar tarafından önemli bir sorun olarak dile getirilmemiştir. Mahpuslar temel sorun olarak İstanbul içinden kendilerine gönderilen eşyaların kabul edilmemesinde yakınmıştır. Kurum idaresinden uygulamanın yaşanan yoğunluk nedeniyle güvenlik sorunu yaşanmaması amacıyla geçildiği öğrenilmişse de ekonomik durumu elvermeyen mahpuslar için gönderilen eşyaların alınmamasının mağduriyet oluşturduğu ve anılan eşyaların güvenlik açığı oluşturmayacak tedbirler çerçevesinde kabul edilmesine dönük çalışmaların yapılmasının yerinde olacağı kurum yönetimine iletilmiştir.

Ümraniye E ve T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda barındırılan çok sayıda mahpus, yargılanmalarına ilişkin soruşturma ve kovuşturma aşamasında görev alan emniyet ve yargı mensuplarının FETÖ/PDY terör örgütü soruşturması kapsamında kamu görevinden çıkarılması ve bazılarının tutuklanması dikkate alınarak yeniden yargılanma talebinde bulunmuştur.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Sonuç olarak;

- 1) İnceleme gerçekleştirilen hiçbir kurumda, infaz ve koruma görevlilerince işkence ve kötü muamelede bulunduğu iddialarına yer verilmemesi memnuniyetle karşılanmıştır.
- 2) İstanbul Çocuk Eğitimevinin fiziki koşullarının yeterli olduğu; kurumun hükümlü çocuklara sunulan eğitim öğretim imkanları, meslek edindirme kursları, sosyal, kültürel ve sportif olanaklarıyla bir infaz kurumundan ziyade eğitim birimi gibi faaliyet gösterdiği görülmüştür.
- 3) Kamu kurumları ve sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği halinde yürütülen çalışmaların, eğitimevi kütüphanesinde kitapların çeşitlendirilmesi ve eksik spor ekipmanlarının temini konusunda da sürdürülmesi yerinde olacaktır.
- 4) Eğitimevindeki çocukların tahliye sonrası yeniden suça sürüklenmelerini önlemek amacıyla rehberlik hizmetleri ve çeşitli meslek edindirme kursları yürütüldüğü görülmüştür. Destek hizmetlerinin tahliye sonrası da sunulması konusunda gerekli tedbirler alınmalıdır.
- 5) Ümraniye E ve T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumlarında kapasitenin üzerinde kişi barındırıldığından ve mevcudun artması beklendiğinden barınma, beslenme, temizlik ve salgın hastalıkların önlenmesi gibi hususlarda gerekli tedbirlerin alınması önem taşımaktadır.
- 6) Ülke genelinde ceza infaz kurumlarında yaşanan kalabalıklaşmanın önlenmesi açısından devam eden yeni ceza infaz kurumu inşaatı çalışmalarının hızlandırılması yerinde olacaktır.
- 7) Ümraniye E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda kalorifer peteklerinin yetersizliği, üzerinin kapatılması ve odaların havalandırması amacıyla pencerelerin açık tutulmasından kaynaklı olduğu değerlendirilen ısınma sorununun çözülmesi için gerekli tedbirler alınmalıdır.
- 8) Odalarda bulunabilecek temizlik malzemelerinin boyunun ve sayısının sınırlandırılmasının ve bazı malzemelere izin verilmemesinin güvenlik tedbirinde kaynaklandığı anlaşılmakla beraber, uygulama neticesinde günlük hayatta meydana gelen sıkıntıların değerlendirilmesi ve güvenlik zafiyeti doğurmayacak ölçüde çözüm üretilmesi yerinde olacaktır.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

- 9) Mahpusların büyük çoğunluğunun ekonomik koşullarının yetersizliği de dikkate alınarak Ümraniye T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumundaki mahpuslara İstanbul içinden gönderilen eşyaların kabul edilebilmesi için kurum güvenliğini ve iç işleyişini aksatmayacak şekilde gerekli tedbirlerin alınması memnuniyetle karşılanacaktır.
- 10) Ceza infaz kurumları çalışma şartları ve sunduğu özlük hakları itibariyle meslek grupları içerisinde cezbedicilikten uzak bir konumdadır. Ceza infaz kurumu personelinin zor ve stresli bir iş yaptığının kabulü gerekmektedir. Yaptıkları işin gereği olarak ve nitelikli iş gücünün istihdamını sağlamak amacıyla, personelin özlük haklarının gözden geçirilmesinin faydalı olacağı değerlendirilmektedir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

ALT KOMİSYON İMZA CETVELİ

Konu : İstanbul Çocuk Eğitimevi ile Ümraniye E ve T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumları
İnceleme Raporu

	 Alt Komisyon Başkanı Mehmet METİNER İstanbul Milletvekili	
İncelemeye Katılmadı Üye Aydın ÜNAL Ankara Milletvekili	İncelemeye Katılmadı Üye Fatma BENLİ İstanbul Milletvekili	İncelemeye Katılmadı Üye Nurettin YAŞAR Malatya Milletvekili
 Üye Veli AĞBABA Malatya Milletvekili	İncelemeye Katılmadı Üye Burcu ÇELİK Muş Milletvekili	İncelemeye Katılmadı Üye Atıla KAYA İstanbul Milletvekili